



ПРОТОКОЛ № 53
от заседание на Гражданския съвет към ВСС,
проведено на 26.10.2018 г.

Днес, 26 октомври 2018 г., петък, от 09:30 ч. в Пресцентъра на ВСС в сградата на Висшия съдебен съвет – гр. София, ул. „Екзарх Йосиф” № 12, се проведе заседание на Гражданския съвет към ВСС, на което присъстват:

От страна на неправителствените и професионалните организации:

Г-жа Мария Карагьозова – председател на Гражданския съвет от НПО (председател на Асоциация „Форум”);

Г-жа Татяна Лисичкова – правен експерт на Асоциация „Форум”, упълномощена за днешното заседание да представлява Асоциацията на държавните съдебни изпълнители и Сдружението на администрацията в органите на съдебната власт;

Г-жа Гергана Манова – зам.-председател на Българската асоциация на съдиите по вписванията;

Г-жа Албена Желязкова – член на УС на Българската асоциация на вещите лица и експертите;

Г-н Николай Кръстев – представител на Камарата на следователите в България;

Г-жа Светла Дерменджиева – председател на УС на Камарата на независимите оценители в България;

Г-жа Даниела Илиева – председател на УС на Националното сдружение на съдебните изпълнители;

Г-жа Веселина Попова – председател на Сдружение „Сефита“;

Г-н Ильо Хаджиминчев – член на Сдружение „Сефита“;

Г-н Дойчин Благов – представител на Сдружение „Сефита“;

Г-н Николай Михайлов – председател на УС на Съюза на младите юристи;

Г-н Любомир Герджиков – председател на УС на Сдружение “Камара на арбитражните и на съдебните експерти в България”;

Г-жа Мила Георгиева – председател на Центъра за приложно-правни изследвания и практики;

Г-н Михаил Бояджиев – представител на Фондация „Институт за правна информация“.

От страна на ВСС:

Г-жа Даниела Марчева – член на ВСС, председател на Комисия съдебна карта, натовареност и съдебна статистика към Съдийската колегия на ВСС.

От Администрацията на ВСС:

Г-жа Кремена Капралова – гл. експерт в отдел „Публична комуникация и протокол“ в АВСС.

Гости на заседанието:

Г-жа Десислава Ахладова – зам.-министър на правосъдието;

Г-жа Виктория Славейкова - Ангелова – държавен експерт ОП „Добро управление“ – АМС;

Г-жа Боряна Истаткова – гл. експерт ОП „Добро управление“ – АМС;

Г-н Димитър Илиев – журналист в-к „Българска армия“;

Г-жа Богданка Лазарова – председател на Сдружение „Академия за изследвания в сигурността и отбраната“.

Заседанието протече при следния дневен ред:

1. Съдебната експертиза - като фактор за ускоряване на съдебната реформа, чрез участието на НПО.

Представяне на резултати и продукти от изпълнявания от Сдружение СЕФИТА проект: “Съдебната експертиза в България и в страните от ЕС /граждански процес/” по ОПДУ

Вносител и докладчик по темата: господин Любомир Герджиков,

Член на УС на Сдружение „Сефита“;

2. Разглеждане и приемане на решение по постъпило заявление за членство в Гражданския съвет към ВСС от Сдружение „Академия за изследвания в сигурността и отбраната“

Представяне от госпожа Богдана Лазарова,

Председател на УС;

3. Организационни въпроси.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Добър ден, колеги. Г-жа Татяна Лисичкова – правен експерт на Асоциация „Форум”, е упълномощена за днешното заседание да представлява Асоциацията на държавните съдебни изпълнители и Сдружението на администрацията в органите на съдебната власт. Имаме нужния кворум и затова откривам заседанието.

Очакваме г-жа Марчева – член на ВСС и председател на Комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ към Съдийската колегия на ВСС, да вземе участие по темата, която ще представи г-н Герджиков.

Основната тема днес е представянето на Сдружение „Сефита“ за съдебната експертиза като фактор за ускоряване на съдебната реформа чрез участието на НПО. Това е проект, който се изпълнява към Оперативна програма „Добро управление“ на Министерски съвет. Днес за първи път наши гости са техни представители – г-жа Виктория Славейкова и г-жа Боряна Истаткова. Имаме две организации в нашия състав, които към момента изпълняват проекти по процедури за граждански мониторинг за реформата в съдебната власт – това са Сдружение „Сефита“ и Камарата на следователите в България. КСБ бяха класирани на първо място с своя проект.

Сред нас днес е и г-жа Ахладова – зам.-министър на правосъдието, за което много благодарим, че отдели време, въпреки натоварения си график. Както тя самата сподели,

темата за съдебната експертиза е от изключително голямо значение. Министерство на правосъдието имат различни инициативи, разработиха промяна в Наредбата.

ДЕСИСЛАВА АХЛАДОВА: Има и проект.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да, и проект. Предлагам да дадем думата на г-н Герджиков, който е един от двамата ръководители на проекта. Моля, заповядайте г-н Герджиков.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Благодаря на всички, че сте на днешното събиране. Благодаря на г-жа Ахладова, че уважи това мероприятие. Имаме дълга работа с Министерството по повод съдебните експертизи. Благодаря също и на представителите на Министерски съвет, че проявиха интерес към темата.

Ще се опитам да бъда максимално концентриран в това, което ще ви предложим като материал. За съжаление това беше най-трудният доклад за нас по причина, че всички смятат, че техните проблеми са най-важни. Колкото и да съкращавахме доклада, той все още си е много дълъг. Има много проблеми, които са засегнати. Ще се радваме, ако представлява интерес за вас и разбира се получим ваши отзиви – предложения за допълване, за изменение. Искам да кажа, че това е доклад през погледа на съдебните експерти въпреки, че работим и с хора с юридическо образование и дълъг опит. Така, че това е една от възможните гледни точки, което за нас е важно, защото рядко по такъв вид гледни точки добиват популярност.

От екипа по изпълнение на проекта присъства ръководителят на проекта – г-жа Попова, както и г-н Благоев, който е с много дълъг юридически стаж и изключително много ни помогна при разработката на проекта.

Настоящата презентация е на тема „Проблемни области и предложения за подобряване на съдебната експертиза“, която презентация е разработена като част от договор, сключен между Сдружение „Сефита“ и Оперативна програма „Добро управление“ на тема „Съдебната експертиза в България и в страните от ЕС /граждански процес/“, осъществявана с финансовата подкрепа на Европейския социален фонд и Европейския съюз чрез Оперативна програма „Добро управление“ 2014 г. – 2020 г.

Докладът е разделен в две части. В първата сме се опитали да разгледаме проблемите и въпросите, които възникват във връзка с разработването на съдебни експертизи понастоящем. Във втората част сме дали нашите предложения и виждания по това кои елементи и как могат да бъдат подобрени.

/Даниела Марчева влиза в залата./

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: За нас първият въпрос, който възниква в обсъждането на тази проблематика е необходима ли е изобщо съдебната експертиза понастоящем в съдебния процес и ако да, защо това е така? Според нас тя е необходима и нужна поради усложненията във връзка с развитието на обществените отношения, както и поради развитието на научните знания, като два основни акцента, които могат да се посочат в тази насока.

Следващият въпрос, който сме разгледали това е - какво очаква съдът да извърши за него съдебният експерт. Според ГПК това е да му бъде предоставен особен вид доказателствено средство - заключение по допуснатата експертиза на база оценка на събраните по делото доказателства. Според НПК – това е да бъде реализиран един доказателствен способ по отношение на специален вид доказателства, резултатите от който

да се отразят в заключение на експертизата. Според ЗСВ – там е записано, че: „Вещото лице извършва експертизи“, без да се конкретизира нито що е то „вещо лице“, нито какви действия предприема по „извършването“, нито какво представлява продукта „експертиза“. Всичко това се случва в Наредба към Закона за съдебната власт, където в допълнителните разпоредби четем и дадено определение, дефиниция за експертиза, която се определя като: „Процесуално-регламентирана дейност, извършвана по искане на компетентен орган от лица, които притежават специални знания и учения за изследване на определени обекти.“

Следващият въпрос, който сме разгледали е какъв е приносът на съдебната експертиза за съдебния процес. Тук сме се спрели на континентална правна система, която е популярна в по-голямата част от Европа. В тази връзка искаме да кажем, че у нас, още с първия Закон за съдопроизводството от 1882 г., е формиран раздел, посветен на експертизата. В чл. 102 от този закон е закрепен принципът за назначаване на експертиза по усмотрение на мировия съдия или по молба на страните.

Въпросът за съдебната експертиза е особено актуален от началото на ХХ в. и тогава започва да се развиват многобройни теории какво представлява всъщност съдебната експертиза – въпроси, които са предизвикали много спорове. Една от най-широко разпространените теории касае разглеждане на експертизата като доказателствено средство, т. е. като вид свидетелстване.

За момент ще прекъсна, за да ви кажа, че пълният текст на материала е публикуван на сайта на Сдружението. В момента ще изнеса някои основни моменти. Всички подробности, които касаят застъпените тези, може да ги прочетете на сайта.

Що касае теориите, които споменах за експертизата като доказателствено средство - те имат много разновидности, много класици са се изказали по въпроса какви са приликите и разликите между свидетелстване и съдебна експертиза. Ще си позволя да прочета само това, което е написал акад. Стефан Павлов по въпроса: „Нито един институт на процеса обаче не би могъл да бъде разбран и изяснен правилно, ако се разглежда изолирано, сам за себе си, откъснат от общата процесуална система, във от неговата диалектическа връзка със съдебния процес като ограничено цяло.“

Това е така, защото всяка процесуална система представлява не случайно струпване, механичен сбор от отделни институти, които могат да бъдат поставяни в произволни комбинации, а едно органично цяло, отделните елементи на което се намират в тясна връзка и взаимодействие, преплитат се едно в друго, допълнят се едно друго. В тази връзка като обобщаващо може да се посочи, че експертизата се явява процесуален институт, който подпомага съда при оценката, точното разбиране, при известни обстоятелства по делото в най-широк смисъл на думата и тази помощ има място тогава, когато за въпросната оценка са необходими специални сведения и опитност - научни или технически познания, каквито съдията не притежава и не е длъжен да притежава, тъй като лежат във от кръга на неговата специална професионална подготовка.

Има и други теории, които само ще ги спомена. Както ви казах това е теория, според която експертизата не е доказателствено средство. Разглеждат я като вид част от съдебен процес или я разглеждат институт за подпомагане на съда. Съществуват и теории, които допускат двойствена процесуална природа на съдебната експертиза, било то смесена или разнородна. Има и теории за експертизата като съдебен оглед. Френския процесуалист Боние твърди, че тя се явява „увеличителна леща“, с която съдът всякога има право да си послужи, като си запазва и възможността да прецени напълно свободно, доколко точни и верни са получените от нея изображения.

Разбира се има и противно на това мнение. Митер-Майер казва, че: „Във всички случаи, когато експертът извършва оглед, главната цел не е огледът. Огледът е само средство. Целта на експерта е да си състави известно мнение, да изведе заключение.“ В допълнение на това става ясно, че огледът на експерта не е оглед в собствен смисъл на тази дума и не бива да се смесва с огледа, извършван съгласно закона, от следователя и съда.

Има теории, които класифицират експертизата като самостоятелен вид доказателство. Само ще прочета според Исаченко: „Експертизата не е „начин за възприемане на убеждение“ (какъвто начин е огледът) в истинността или неистинността на известни факти, а „средство за убеждение.“

Съществуват и теории за експертизата като помощно средство на съда. Тук други автори се изказват, че: „Експертизата е форма на интелектуално подпомагане, дадено на съдията за оценка на едно доказателство.“ Същият автор - Дирито Бети, различава два вида експерти: експерти - помощници на съда, и експерти - помощници на страните.

Съвременните схващания за същността на експертизата са изразени във виждането, че тя представлява един оригинален институт, който се отличава от всички други по своя строеж и процесуални задачи. Общо взето съдебният експерт е подчинен на особен, специфичен за него процесуално-правен режим, различен от този на всички други участващи в процеса лица.

Стигаме до първият проблем, който сме открили във връзка с така съществуващите теории за съдебните експертизи. Той касае обстоятелството, че ако експертизата се явява доказателство или доказателствено средство, както се твърди в част от теориите, необяснимо остава изключителното право на съда да назначава експертиза, както и изключителното му право да определя нейния предмет, задачи на вещите лица, въпроси, които последните, трябва да разяснят с помощта на своите специални познания. За нас страните също би трябвало да имат права в това отношение, защото при горното положение излиза, че експертизата се явява едно доказателство или доказателствено средство, което може да се посочва, представи и въобще използва само от съда.

По-нататък следва въпрос, който сме си поставили при проучванията, как съдът намира и назначава подходящ експерт за извършване на съдебна експертиза. Най-първо изниква въпросът кой експерт е „подходящ“ за извършване на съдебна експертиза. Ще уточним само, че, според ЗСВ, съдебният експерт в нашите нормативни документи е разгледан като вещо лице. В допълнителните разпоредби към закона не е дадено определение за „вещо лице“, но такова се съдържа към наредбата, издадена на основание чл. 403, ал. 1 от ЗСВ, а именно: „Вещо лице е специалист със специални знания и умения, включен в списък по чл. 398 от Закона за съдебната власт, както и специалист със специални знания и умения, който е назначен при условията на чл. 396, ал. 2 от Закона за съдебната власт.“

От горният текст може да видим, че първото изискване, което се поставя към експертизите, това е да са включени в съответния списък. Как става включването в списъците и кой ги утвърждава е написано подробно в ЗСВ.

В тази връзка за нас възниква проблем № 2 – от анализа на процедурата се установява, че тя е изцяло документална - не се извършва събеседване с кандидатите, не се изисква представяне на референции - от работодател и/или съсловни организации.

По нататък следващ проблем, според нас, е, че утвърждаващите списъците комисии са съставени единствено от представители на съдебната власт, които по презумпция нямат специалните знания, изисквани за кандидатите, т. е. комисиите извършват оценяване в условията на т. нар. познавателен парадокс.

Проблем № 4, според нас, е, че от текста на чл. 400, ал. 1 е видно, че кандидатът за вещо лице може да заема определена длъжност по месторабота, т. е. да е в трудово-правни отношения с работодател. Практиката на финансово-счетоводните отдели на съдилищата е обаче да изискват от вещите лица, с оглед икономии на дължими за сметка на работодателя осигурителни вноски, вещите лица да декларират, че са регистрирани като самоосигуряващи се лица.

Като следващо изискване, то по-скоро е псевдоизискване към вещите лица, е, че при необходимост за вещо лице или преводач може да се назначи и специалист, който не е включен в съответния списък. За този вид специалисти нито в Наредбата, нито в закона се определят никакви квалификационни изисквания и също така за нас възниква неясност каква е тази необходимост, която може да предизвика такъв избор и как тя се мотивира. В тази връзка сме очертали и проблем № 5, който за нас е известен от практиката, че не всеки добър специалист се проявява и като добър съдебен експерт.

В Наредба № 2/2015 г. в чл. 7 се поставят още редица изисквания за квалификация или професионален опит към вещите лица, както и условия, на които трябва да отговарят. От всичките тези записани там за нас най-проблематични са случаите когато служител на МВР се назначава за вещо лице от органа на досъдебното производство, който също може да е служител на МВР. В тази връзка сме очертали проблем № 6, а именно, че в тази ситуация е допустимо възникването на конфликт на интереси.

Прочее с последните изменение в Наредбата, съгласно отразеното в чл. чл. 20, 21 и 22а се установява, че за вещо лице може да бъде определен и служител на Прокуратурата на Република България, назначен на експертна длъжност. Предвид йерархичната структура на Прокуратурата също може да се предполага възникването на конфликт на интереси когато служителя на експертна длъжност е ангажиран за извършване на експертиза в досъдебното производство.

Следващ проблем, очертан при нашата разработка, проблем № 8 е, че за въведената с последните изменения в Наредбата категория вещи лица – служители на прокуратурата, назначени на експертна длъжност, също не се поставят никакъв вид квалификационни изисквания, съгласно чл. 7 от Наредбата.

Проблем № 9 ние го свързваме с това, че допуснатото в Наредбата, че за вещи лица могат да бъдат назначавани служители на МВР и Прокуратурата е в дисонанс със съществено изискване към съдебните експертизи – да са равно отдалечени от страните и от другите участници в съдебния процес. Това са принципи, които са заложили в чл. 2, т. 2 от Наредбата.

Проблем № 10 – с допълнителните разпоредби към Наредбата, по т. 4 експертизата се определя като „процесуално регламентирана дейност“, но към вещите лица, извършващи експертизи, макар и да се поставят изисквания за „професионална подготовка и повишаване на квалификацията“, не се изисква да притежават процесуални знания.

Следващ въпрос, който сме разгледали е как назначаващият орган осъществява избор на подходящ експерт. Действащата понастоящем нормативна уредба не предвижда процедура и критерии за избор на съдебен експерт за извършване на назначени съдебни експертизи. В редакцията на ЗСВ от 2007 г. е бил заложен принципът на случайния подбор. През 2011 г., с изменение в ЗСВ, принципът отпада – принцип на избор на съдебни експерти.

Проблем № 11 - изборът на съдебни експерти за извършването на съдебни експертизи се осъществява изцяло по субективни критерии - по преценка на назначаващия орган в условията на познавателен парадокс. Назначаването за вещи лица на служители на МВР и ПРБ, както и на служители от администрациите на съдилищата и от органите на съдебната власт, може да се преценява и като проявление на неявна форма на допълнително материално стимулиране, съществено различаващо се от предназначението на института на съдебната експертиза.

Като проблем № 12 сме посочили, че назначаването на вещо лице за извършване на съдебна експертиза, имащо несъответстваща или по-ниска квалификация спрямо проблематиката и задачите на една експертизата, най-често има за резултат ниско качество на продукта, т. е. на заключението на съдебната експертика, докато назначаването за вещо лице на специалист със значително превишаваща квалификация спрямо проблематиката резултира в по-високо възнаграждение.

По-нататък сме разгледали въпроса как се назначава/възлага съдебна експертиза. В гражданския процес, съгласно ГПК, се възлага извършването на експертиза и се назначава вещо лице. В определението се посочват предмет, задачи и пр.

Така заложената процедура по назначаване на експертиза за нас създава проблем № 13, който е и в терминологичен, и в смислов аспект дали експертиза се назначава в резултат от възлагане или като следствие от назначение.

С определението трябва да се даде и подходящ срок за извършване на експертизата. Това поражда за нас следващ проблем - № 14, тъй като подходящ срок, съответстващ на сложността и спецификата на експертизата и на технологичната последователност за извършването ѝ, съдът трябва да познава естеството на конкретната експертна дейност. От това следва да се предполага, именно поради тази причина – отсъствие на специални знания, се назначава и експертиза. В наказателното производство – чл. 147 от НПК, е отразено, че експертизата се възлага на специалисти от съответната област на науката и изкуството и вещото лице се назначава. Т. е. по различен начин в терминологичен, вероятно и в смислов аспект, са предвидени нещата в гражданския и наказателния процес. Докато в административния процес, според АПК, е записано, че експертизата се възлага. Т. е. там назначение не е отразено като запис.

В тази връзка е проблем № 17 - като цяло не е допуснат диалогов режим при определяне предмета, задачите и срока за извършване на експертизата, където съдебният експерт би бил до голяма степен полезен на назначаващия орган при определяне както на задачи, така и за срок за изпълнение, и други елементи от експертизата.

По нататък сме си поставили въпроса как се назначава/възлага колективна или

комплексна съдебна експертиза. Съгласно чл. 396, ал. 3 от ЗСВ, при сложност или комплексност на изследването органът може да назначи и повече от едно вещо лице. Нито в гражданския, нито в наказателния процес е уточнен подход при избора на специалисти, които трябва да извършат колективна или комплексна експертиза. В тази връзка сме очертали проблем № 18 относно това, че създаването чрез акт на назначаващия орган на случаен колектив за изпълнението на конкретни задачи, най-често не дава положителни резултати.

Разгледали сме в разработката и основанията за отвод на вещото лице, както в гражданския, така и в наказателния процес. В тази връзка сме очертали проблем № 19, тъй като, нито в гражданския, нито в наказателния процес е предвидено, че нормални житейски причини, като трудова или служебна заетост, семейни ангажменти – даже планиран отход, могат да представляват основания за отвод на вещото лице. Такъв изходен вид основание, както и допустима невъзможност на специалиста да кредитира дейността си в съдебния процес за времето на извършване на експертизата, са предмет на преценка от назначаващия орган дали се явяват по обективни, уважителни причини и ако не – дали да бъдат наложени финансови санкции на съдебния експерт.

Съществен въпрос в нашите разработки касае проблема какви са отношенията, които възникват по повод възлагането на съдебни експертизи. В легалната дефиниция, дадена в Наредба № 2 не се съдържа текст, от който да се съди за характера на отношенията, възникващи между назначаващия орган и специалиста, определен за вещо лице. От съдебната практика се установява обаче, че съдът тълкува характера на възникващите отношения като административно-правни. Съвсем кратко ще ви прочета откъс от съдебно определение по ч. гр. д. № 1508/2013 г., в което се казва: „Дейността на вещото лице не е основана на договорна връзка с назначаващия го орган на досъдебното производство. Правоотношенията между вещото лице и назначаващия го орган се развиват въз основа на норми от административно-правен характер. Основна характеристика на административното правоотношение е съществуването на власт и подчинение, като съдържание на правоотношенията. Отношението на власт и подчинение означава, че на тези административни актове се дължи подчинение. С акта за назначаване на вещото лице посочените в чл. 149 и чл. 150 от НПК права и задължения намират своята конкретна и непосредствена реализация - с него се възлагат конкретни права и задължения на административно-правния субект вещо лице. Неизпълнението от страна на вещото лице на възложените му конкретни права и задължения водят до възможността действащият при условията на оперативна самостоятелност орган да наложи съответна на провинението глоба, която може да бъде отменяна единствено от налагащия я орган.“

За нас подобен вид изложение създава проблем, който сме обозначили тук като проблем № 20. Според Конституцията на Р България: „Никой не може да бъде заставян да извършва принудителен труд.“ В чл. 61 от Конституцията е записано, че: „Гражданите са длъжни да оказват съдействие на държавата и обществото“, но е посочено, че това е: „в случай на природни и други бедствия при условия и по ред, определени със закон.“ По така очертаня проблем № 20, според нас, може да се формира представа, че за вещи експерт назначението в съдебната система за извършване на експертиза може да се разглежда и като вид бедствие, което да възниква за него.

По нататък сме си поставили въпроса как се извършва съдебна експертиза и какво

съдържа. Понастоящем няма разработени стандарти, поставящи изисквания към формата и съдържанието на съдебната експертиза, а също и по процедурата по нейното извършване. Отделни задължителни елементи – четем и в ГПК, че тя трябва да е в писмен вид, в НПК – трябва да се пише името, образованието и т. н. на вещото лице, също и в АПК – тя трябва да е писмена.

В период, когато съдебно-счетоводни и финансово-икономически експертизи са били извършвани от окръжните служби към Министерството на финансите – когато е съществувала и Наредба № 1461 на Министерство на финансите, регламентираща тази дейност, е имало методическо ръководство на извършването на експертизите. От тогава е останала и т. нар. констативно-съобразителна част, която много от практикуващите са виждали в експертизите на вещите лица.

Понастоящем има разработен и приет стандарт за експертната дейност, но то касае експертната дейност като доставка на услуги. Този стандарт е приет за български национален стандарт и цели преодоляване на различията и бариерите пред експертната дейност в Европейския съюз.

Проблем № 21 сме очертали, че отсъствието на стандарти за разработване и съставяне на съдебни експертизи е предпоставка за прилагането на различни форми и изложения, което затруднява или пречатства правилното възприемане на съдържанието.

Като следваща тема сме разгледали как се цени заключението на съдебната експертиза. Както според ГПК, така и според НПК и АПК, знаете, че заключението на вещото лице не е задължително за органа, назначил експертизата. Тук сме отразили проблем № 22, а именно, че като продукт на еднаква по характер експертна дейност, невъзприемането от съда на експертизата, докато в наказателния и в административния процес следва да се мотивира, то в гражданския процес това не е предвидено. Заключението на експерта не е задължително за съда, но в случай на несъгласие с експерта, съдът е длъжен - според теоретичните положения, да се мотивира подробно. Значението на това нормативно положение излиза далеч извън рамките на неговия буквален смисъл. То означава не само забрана за съда да отхвърли по вътрешно убеждение заключението на експертизата и не само извеждане заключението на експертите от реда на другите доказателства. То показва стремлението на законодателя да постави в рамките на общите положения на процеса отдавна осъзнатата на практика мисъл досежно невъзможността на съда да отхвърли заключението на експертите. В тази връзка Карнелути казва: „Положението, при което „съдебната експертиза ... става материал за спор между адвокати и за преценка от страна на съдии, така че върху мнението на един компетентен спорят и се произнасят некомпетентни“, трябва да бъде отстранено.“ Пулиез също в тази връзка казва, че: „Недопустимо и нецелесъобразно е магистратът и адвокатът, еднакво некомпетентни, да разглеждат пред журито, съставено от още по-некомпетентни, най-деликатните научни проблеми.“ И други мнения има по този въпрос – отразени са в нашата разработка.

Преминавам към следващата тема, която сме разгледали - какъв допълнителен принос има съдебният експерт след извършване на експертиза. Знаете, че както в гражданския, така и в наказателния процес вещото лице следва да извърши устно изложение във връзка с даденото от него заключение. На него може да му бъдат възложени също допълнителна или повторна експертиза, което означава, че в определени случаи за съдебния експерт дейността му по извършване на експертиза може да бъде значително продължена.

Стигаме до един много съществен въпрос, който обикновено се поставя на първо

място. Обратно в нашата разработка, ние сме акцентирали върху това как могат да се подобрят нещата и най-накрая как се оценява и остойностява трудовото участие на съдебния експерт за извършването от него експертиза. Отново тръгваме от самото начало – в чл. 48, ал. 5 от Конституцията се казва, че: „Работниците и служителите имат право на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално трудово възнаграждение и на заплащане, съответстващо на извършената работа, както и на почивка и отпуск, при условия и по ред, определени със закон.“ В ГПК не е изрично упоменато, че вещото лице има право на заплащане за извършената от него експертиза. В НПК е посочено, че за извършването експертиза на вещото лице се заплаща възнаграждение и разходи, а в АПК не се разглежда изобщо заплащането на вещото лице във връзка с извършена от него експертиза. В ЗСВ също не се съдържа текст, касаещ заплащане на извършени експертизи, но този въпрос е значително по-подробно разгледан в наредбата към закона – Наредба № 2 от 2015 г. В чл. 19 на същата се казва, че: „Вещото лице има право на възнаграждение за извършената експертиза, както и направените разходи за ползваните материали, консумативи, пособия, технически средства, машинно и компютърно време и други необходими разходи.“

В тази връзка сме очертали проблем № 24, като, според нас, очевидно съществува противоречие между характера на отношенията, които възникват при възлагане/назначаване на експертиза – административно-правни, според съдебната практика, и начина на заплащане на възнаграждението от съдебните експерти. Даже още в първия Закона за съдопроизводството от 1882 г. е било предвидено в чл. 468: „За труда си, за напускане работата си и за разноските по издирванията вещите люди могат да искат възнаграждение. Това искане се заявява писмено или устно въ същото време, когато се представя заключението.“ Т. е. на заплащане подлежат три елемента: възнаграждение за положен труд; обезщетение за неосъществяването на обичайната трудова дейност; необходимо-присъщите разходи, свързани с извършване на експертизата.

Като проблем № 25 сме посочили, че действащата към момента Наредба № 2/2015 г. предвижда компенсиране само на два вида разходи - за труд и за разноски. По повод на заплащането по-нататък в чл. чл. 23 от Наредба е записано, че при определяне на възнаграждението органът, възложил експертизата, съобразява и преценява сложност и специфика; компетентност и степен на квалификация; време, необходимо за извършване на експертизата;обем на извършената работа и други показатели.

В тази връзка сме посочили проблем № 26, че справката-декларация, според Приложение № 2 на Наредбата, е двукомпонентна, както е посочено по-горе и отчита само два от елементите на разходите. Въз основа на данните в справките-декларации, които представят съдебните експерти и след съобразяване на редица фактори - посочени по-горе в т. т. 1 - 6, които са изцяло извън кръга на неговата компетентност, възлагащия орган следва да определи възнаграждението, което, за нас, отново е проявление на т. нар. познавателен парадокс.

Проблем № 27 – с допълнението в Наредбата, прието през 2018 г., че справката-декларация не обвързва назначаващия орган, се създава финансова несигурност за съдебните експерти при извършване на експертизи и като следствие и с оглед минимализиране на финансовия риск от инвестираните време и материални ресурси, се очаква, че трудът на съдебните експерти ще бъде насочен към извършване на по-прости и нетрудоемки експертизи.

/Михаил Бояджиев упълномощава Светла Дерменджиева да гласува за Фондация

„Институт за правна информация“ и напуска залата./

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Проблем № 28 – за преценка и определяне от възлагащия орган подлежат и разходите, извършени във връзка с разработването на експертиза, макар и да е предвидено същите да се доказват документално.

Проблем № 29 касае обстоятелството, което, според нас, е от съществено значение, че, съгласно съдебната практика, в случаите, че съдебният експерт счита, че са засегнати негови икономически интереси във връзка с възложената му и извършена експертиза, то той не е в състояние да защити правата си по съдебен ред, тъй като актовете, с които се определя възнаграждението му, са необжалваеми. Има редица съдебни решения по този повод – това, което сме цитирали, няма да го чета, може да ги видите в доклада от Определение № 9042 на ВАС, VI-то отделение, по адм. д. № № 6447/2016 г.

В чл. 27 от Наредбата е записано, че: „Вознаграждението и разходите на вещото лице се изплащат въз основа на писмено разпореждане на органа, който го е назначил.“ Няколко проблема възникват в тази връзка, който ние сме записали като проблем № 30 - в досъдебното производство няма практика вещото лице да бъде уведомявано за акта на приемане на експертизата. В съдебното производство съдебното заседание, в което ще се разглежда и приема експертизата, може да е значително отдалечено от момента на предаване на експертизата. Гореизложеното може да има резултат, че съдебният експерт е кредитирал съдебния процес с труда си и извършените разходи за материали за прекалено дълъг период, понякога извън финансовите му възможности. Предвиденият срок от 60 дни след приемане на експертизата за извършване на плащане, според нас, е необоснован и прекалено дълъг, несъответстващ на Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16.02.2011 г. относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки.

/Поради служебен ангажимент Десислава Ахладова напуска залата./

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: По-нататък в Наредбата, съгласно чл. 31, вещото лице започва дейността по извършване на експертизата, след като е внесен депозит за заплащане на труда му. Проблем № 31, посочен от нас, е свързан с това, че назначаващият орган определя първоначален депозит, без да консултира размера му със съдебния експерт, което отново, за нас, е проявление на познавателен парадокс. И едно друго противоречие, което е по-скоро формално противоречие в Наредбата. То касае обстоятелството, че определянето на първоначален депозит на първоначално възнаграждение - преди започване на дейността на вещото лице, се основава на справка-декларация, която трябва да бъде изработена на база действително отработени часове. Разбирате, че това е nonsense. Няма действително отработени часове преди да е започнало изработването на експертизата.

Важен въпрос е какви етични стандарти има въведени за съдебните експерти. Установяваме, че няма въведени етични стандарти за поведение на съдебните експерти, нито кодекс за етично поведение на съдебните експерти, с който да са регламентирани правила за етично поведение, произтичащи от основни принципи, като: независимост, безпристрастност, справедливост, толерантност, почтеност и благоприличие, компетентност и квалифицираност, конфиденциалност и други. С Наредба № 2/2015 г. на МП, макар и да излиза извън компетентността, която е дадена на министъра на правосъдието за издаването на наредба, има Глава 5., наречена „Етични правила за поведение на вещото лице“. Според нас, посочено в проблем № 33, нормативно въведените правила за етично поведение на вещите лица нямат характера на професионални етични стандарти. Въвеждането от административен орган на етични правила по нормативен път, се отклонява от общия системен подход за лица от правосъдната система - етичните

правила да се приемат от професионалните общности и да подлежат на последващо утвърждаване.

Следващ въпрос, който сме разгледали в разработката е каква защита е предвидена за съдебните експерти при изпълнението на функциите им. Законът за съдебната власт, както и другите нормативни актове, регулиращи дейността на вещите лица, не предвиждат защита от страна на държавата при изпълнение на съдебни експертизи, защита аналогична или сходна на заложените за други лица от съдебната система - например в чл. 216 от ЗСВ. В тази връзка сме очертали проблем № 34 - рискът от възникване на вреди и допълнителни конфликтни ситуации във връзка с изразени експертни становища, както и дадени експертни заключения от съдебните експерти, и отсъствието на изрично предвидена защита на дейността на съдебния експерт, има за следствие непривлекателност на този вид дейност за множество специалисти.

Остава още един проблем, от тези, които бяхме подбрали да ви представим - кой осъществява наблюдение и контрол за дейността на вещите лица. Проучванията ни на материали и публикации показаха, че няма данни в тази насока. Установили сме съществуването на Система за мониторинг и контрол на дейността на вещите лица, регистрирана през 2009 г. и разработена по Оперативна програма „Административен капацитет“, но единствената достъпна функционалност на тази система е електронна търсачка на лица, включени в списъците на вещите лица. В тази връзка сме посочили проблем № 35 - от проучването на нормативната база не се установи въведено право и задължение на определена институция или орган на съдебната власт да извършва наблюдение и контрол за дейността на вещите лица, нито да събира и систематизира информация в тази връзка.

Това е което бяхме предвидили да ви представим по първата част от нашия доклад, което касае настоящата регулация на съдебната експертиза. Оттук нататък ще предложим на вашето внимание предложенията за подобрения и повишаване ефективността на съдебната експертиза, а от там и същия аналогичен ефект – за съдебната система.

Ръководещата заседанието ще прецени дали да даде почивка между двете части. Втората част е малко по-кратка и ще приключим изцяло с изложението. Надявам се след това да довършим с дискусия.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Благодаря, г-н Герджиков. Рядко има толкова дълго представяне - и съдържателно. Действително е специфично в тази област.

В нашият Съвет има три организации, които работят по същество по въпросите на вещите лица. Дори понякога сме били обвинявани, че това е граждански съвет на вещите лица, защото тези организации са много активни в дейността на Гражданския съвет и постоянно повдигат своите проблеми. За първи път обаче имаме такъв обстоен доклад, който си личи, че има и финансова подкрепа отвън – това е обемен продукт и такъв не може да се направи „на коляно“, както си правим нашите доклади по другите теми. Това всъщност показва как работи механизма по Оперативна програма „Добро управление“ за неправителствени организации, като нашите тук.

Имахме тема преди две заседания, с която ви представих още две процедури, по които до 15 октомври можехме да кандидатстваме, за да може да представим продукти на такова ниво по същата програма. Колеги, дали някой подаде проект от вас – присъстващите тук, не сме всички. Не, то това рано или късно ще стане публично.

Сред нас днес е и г-жа Марчева – член на ВСС. Г-жо Марчева, много Ви благодаря за уважената покана. Колеги, г-жа Марчева обърна много сериозно внимание на една от

темите, която беше разгледана в предишното ни заседание, свързана с конкурса за назначаване на четирима съдии във ВКС, за което, г-жо Марчева, много благодаря за това, че нашият глас беше чул и това, което ние се опитахме да повдигнем като проблем беше поставен от Вас във ВСС.

Г-н Герджиков, дали ще ни предоставите презентацията, за да бъде изпратена до административните ръководители на окръжните съдилища в България.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Разбира се, както вече казах – тя е публична. Публикували сме я на сайта.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да. Изрично ще им я изпратим, защото те едва ли ще знаят да я видят в сайта. Те са лицата, които менажират процеса по съставянето на списъците и селекцията на вещите лица във всеки окръжен район.

Колеги, да си дадем кратка почивка и след това ще продължим с дискусия по изнесения доклад.

/Почивка. Виктория Славейкова – Ангелова, Боряна Истаткова и Димитър Илиев напускат залата./

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, за продължим по темата. Г-н Герджиков, заповядайте.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Благодаря. Във втората част от нашата презентация сме разгледали и обсъдили наши предложения, които, според нас, биха имали ефект за подобрене на съдебната експертиза и в тази връзка – с подобрене на съдебния процес като цяло, повишаването доверието на обществото към правосъдието.

Опитали сме се да погледнем по-широко на проблема, т. е. за мястото на съдебната експертиза в правосъдната и в съдебната система. Направили сме усилия да установим какво точно се има предвид под съдебна система, заложен в чл. 1 от ЗСВ. За съжаление в допълнителните разпоредби няма легална дефиниция. По насетне, пак в ЗСВ, установяваме, че системното понятие в различните членове в различен смисъл се употребява. С две думи – не ни стана ясно какво и как се представя като съдебна система в нашите нормативни документи.

Проучили сме също така и съдържанието на Европейския портал за електронно правосъдие. По отношение на България в него има отразено, като организация на съдебната система, различните категории съдилища – районни, окръжни, административни и т. н., което също в достатъчна степен не ни даде информация. За това по-пълно и по-ясно сме проучили публикации на Европейската комисия за ефективност на правосъдието. Тя се занимава предимно с бюджетни въпроси, но в тази връзка е разгледан въпроса за структурата на правосъдието. Според Комисията е целесъобразно разграничаването на понятията „съдебна система“ (judicial system) и „правосъдна система“ (justice system), като последният термин е много по-широк, по-съдържателен по елементи и начини на отношения, които възникват – на екрана може да видите схемата, която те предлагат за съдебна система, като част от цялата правосъдна система. От схемата се вижда, че експертните услуги са ситуирани в правосъдието, не в съдебната система – според публикациите на Европейската комисия.

В тази връзка правим предложение № 1, което казва – изхождайки от структурния анализ на правосъдната система, както и особения характер на института на съдебната експертиза, предлагаме положението, относно съдебната експертиза, да се урежда

нормативно, не палеативно, както е към момента в Глава 21 от ЗСВ и несистематично в отделни процесуални кодекси, а в специален закон за съдебната експертиза. Според нас първият ефект от реализиране на такъв подход е, че чрез приемането на закон ще се постигне трайна уредба на обществените отношения според предмета и субектите на един от институтите на правото – института на съдебната експертиза.

Следващ ефект, който ще бъде реализиран – ще бъдат преодолені противоречията, породени от уреждането на материята за съдебната експертиза от няколко нормативни акта от същата степен – ГПК, АПК и НПК.

Като ефект № 3 сме посочили, че от систематична гледна точка правилно ще бъде определено мястото на съдебната експертиза и на съдебните експерти извън съдебната власт, но в рамките на правосъдието. Като бележка сме отразили, че даже и понастоящем на сайта на МП в рубриката „Съдебна власт“ е разположена информацията относно вещите лица, което за нас е нелогично.

Ефект № 4 – от същността гледна точка ще се постигне разграничаване на дейността по извършване на съдебни експертизи, която в системата на правосъдието следва да е независима и равноотдалечена от другите лица, участващи в процеса, от други дейности, имащи сходни характеристики, но по съдържание значително отличаващи се. Например – на преводачите, на служителите на МВР и на Прокуратурата, които са назначени на експертни длъжности. Според акад. Стефан Павлов – отново ще го цитираме: „Експертното заключение притежава свое собствено, самостоятелно място в системата на процесуално-доказателственото право и трябва да се разглежда и урежда именно през призмата на това гледище, а не да се подчинява на механично пренесени към него процесуални правила, отнасящи се до други институти.“ Към тази теза сме изложили много становища и мнения, дадени по този въпрос. Такова е мнението и на МП, с което сме запознати през 2012 г. Такова е и становището на ВСС, което е отразено в пр. 34 от 03.11.2014 г. от заседание на Комисията по правни въпроси на ВСС.

Такива са и обобщените предложения на Съюза на юристите в България от организираната и проведена от тях Кръгла маса, за която ще кажа, че в публикацията за резултатите е записано: „Предложение да се разработи, обсъди и приеме нова нормативна уредба на материята за вещите лица и съдебните експертизи. Със закон да се регулира дейността на вещите лица и изискванията за изготвяне на съдебни експертизи, доколкото касаят основни обществени отношения, които се поддават на трайна уредба.“ Има и множество публикации в тази връзка, като пример ще спомена само една – на доц. Веселин Вучков, който казва така: „90% от съдебната реформа ще се случи, ако се решат такива дребни неща, като например проблемът с експертизите. Не винаги нещата се решават с революции, като например големи промени в процесуалните, материални и устройствени закони. Един от най-големите проблеми на съдебната система е проблемът „съдебни експертизи“ и това ще го потвърди всеки магистрат и дознател в България. Крайно време е нещо да се случи, не само да говорим за Закон за съдебната власт. Разбира се, важна тема е как се назначават съдии, прокурори и следователи, но това не променя факта, че никой не поставя и не търси никакво решение на въпроса с експертизите - един огромен системен проблем на съдебната система“ и т. н. Няма да се спирам на другите изказвания, препоръчвам ви да ги прочетете от сайта ни.

Минаваме към следващия въпрос – как да оптимизираме характера на отношенията,

които възникват по повод извършването на съдебни експертизи. Бихме посочили, че в повечето от страните в ЕС отношенията, които възникват по повод възлагането и извършването на съдебни експертизи се счита за доставка на услуга. Видно и от съдебните решения на Европейския съд за правата на човека по съединени дела № С-372/09 и С-373/09, в които се казва: „Съгласно постоянната съдебна практика основната характеристика на възнаграждението се състои в това, че то представлява насрещна икономическа престация за разглежданата услуга – насрещна престация, която по принцип се определя между доставчика и получателя на услугата. Обстоятелството, че вещото лице изпълнява задачата си само ако е назначено от съд, който определя параметрите и не създава същностна разлика между тази функция и класическите договорни отношения в областта на доставките на услуги. Във всеки отделен случай възложената задача на специалист, назначен от юрисдикцията като вещо лице, в рамките на спор, с който тя е сезирана, представлява доставка на услуги по смисъла на чл. 50 на ЕО, съответстващ понастоящем на чл. 57 от Договора за функциониране на ЕС.“

Предложение № 2 - доколкото е приемливо запазването на административно-правни отношения по повод възлагането и извършването на съдебни експертизи в наказателния и в административния процес, то в гражданския процес - особено по търговски дела, където частно-правни субекти спорят за решаване на възникнали между тях проблемни взаимоотношения, според нас, е напълно допустимо съдебната експертиза да се дефинира и възприема като доставка на услуга. Поради горното предлагаме въвеждането на дейността по изработване на съдебни експертизи в гражданския процес да бъде определена за доставка на услуга, като извършването ѝ се допуска от съда, но отношенията между искащата страна и съдебния експерт се уреждат помежду им. В тази връзка сме очертали няколко положителни ефекта, които могат да възникнат – отпада необходимостта съдията да извършва избор на вещо лице, преценявайки неговата квалификация и компетентност по отношение на сложността и спецификата на съдебната експертиза. Това, според нас, е решение на проблем № № 11 и 12.

Следващото – отпада необходимостта съдията да определя срок за извършване на експертиза, предмета и задачите на експертизата, съобразявайки обема на необходимата за извършване работа, а също и нейната сложност и специфика.

Следващ ефект е, че отпада необходимостта съдията да определя първоначален и в последствие окончателен депозит, оценявайки и остойносттавайки необходимия ресурс за извършване на експертизата - решение на четири от предходно изложените проблеми. И като най-важно – отпада една значителна административна тежест за съдилищата, а именно да извършват следене и обработка на депозити за експертизи, както и разплащания на вещи лица, което би се отразило с намаление на бюджетните разходи за издръжка на органите на съдебната власт.

Друг проблем, който сме разгледали, е как да повишим ефекта от ползването на експерти в съдебния процес. Според нас, като първо предложение сме формулирали въвеждането в съдебния процес у нас на фигурата на вещите свидетели. Такава фигура е съществувала в нашия съдебен процес, според акад. Стефан Павлов, това са лицата, които, благодарение на техническата си и научна подготовка, са направили някои наблюдения преди процеса и по-късно бъдат поканени да ги изложат пред съда. Тези лица не са експерти, а особен вид – т. нар. вещи технически свидетели. Вещи свидетели съществуват като фигура в съдебния процес в повечето процеси на европейските страни, според проучването на ЕК в 32 от общо 45 страни, в които е направено допитване.

Като първи ефект от въвеждането на тази фигура в нашия процес, считаме, че допускането на вещите свидетели би разширило профила на експертите, които могат да допринесат за бързото и обосновано разрешаване на случаите, с които е сезиран съда. Вещите свидетели биха били изключително полезни да представят сведения за експертизи, възложени и извършени в други процеси - данъчни, митнически, пред КЗК и КФН. Т. е. преодолява се едно двоумение, ако трябва да бъде призован един експерт да даде сведение в съда като какъв ще го призовават – като експерт или като свидетел.

Следващ ефект – съдебният процес у нас би се хармонизирал в аспекта лица, участващи в процеса, със съдебните системи, приложими в повечето от другите европейски страни.

Като следваща възможност за повишаване на ефекта от ползването на експерти считаме, че може да се приеме чрез допускане възлагането на съдебни експертизи на организации на съдебни експерти. При възлагането на сложни и специфични съдебни експертизи, като колективни и комплексни, свързани с обработката на значително количество документация, както и изискващи ползването на специфичната техника за направата на замервания, тестове или лабораторно изследване, е особено проблематично създаването от съда чрез назначаването на произволно избрани и посочени от него вещи лица на т. нар. случайни колективи. За това формулираме предложение № 4 – да се регламентира възможността съдебна експертиза да се възлага на организации на съдебни експерти.

Първият ефект от възприемане на такъв подход е технологично оптимизиране на дейността по извършване на съдебни експертизи, прецезиране на лицата, имащи необходимата квалификация и опит, възможност за даване на компетентно заключение.

Втори ефект – извършване на експертизи в по-кратък срок и при ползване на необходимото ресурсно обезпечение.

Третият ефект би бил по-качествени съдебни експертизи и по-кратък срок за нуждите на съдебния процес.

Следваща проблематика, която сме разгледали, е как да повишим качеството на експертния продукт. Първо сме се спрели на възможността чрез подобряване подбора на специалисти, включени в регистри на вещи лица. Предложението ни е да се регламентира участието на представители на професионални съсловни организации в комисиите, утвърждаващи специалисти за включването им в регистъра на съдебните експерти. Ефектът от това би бил преодоляване на формализма при съставяне на регистрите на съдебните експерти.

Чрез включване в регистрите на лица, на които се възлага извършване на съдебни експертизи и на организации на съдебни експерти – такава практика има в доста от европейските страни, според проучването на Комисията за ефективност на правосъдието. Предложението ни е да се регламентира включването на организации на съдебни експерти в регистрите на лица, на които се възлага извършването на съдебни експертизи.

Първи ефект от приемането на предложението е оптимизиране на регистрите на съдебните експерти и създаване на предпоставки за избор на възлагана, респективно на извършване в съкратени срокове и с необходимото качество на сложни и специфични експертизи.

Има още два ефекта – може да ги прочетете.

По-нататък – повишаване на ефекта чрез повишаване на изискванията, на които трябва да отговарят специалистите, включени в съдебните регистри. Най-вече в тази насока

предложението ни е да се изисква от лицата, вписани в регистрите на съдебните експерти, да притежават основни познания за процесуалния характер на съдебния процес.

Важен, от наша гледна точка, е и въпросът за стандартизиране на дейността по извършване на съдебни експертизи. В тази връзка правим предложение № 8 – да се разработят и въведат примерни стандарти за формата и съдържанието на съдебните експертизи по отделни научни области, както и процедури за тяхното извършване.

Съществен е и въпросът, както и в предходната част споменахме, как да се извърши адекватна оценка и остойностяване на съдебната експертиза. Предложението ни е да се регламентира, че насрещната престация за извършена съдебна експертиза е трикомпонентна, включваща възнаграждение за положен труд, обезщетение за неосъществяване на обичайната трудова дейност и компенсиране на необходимо присъщите разходи, свързани с извършване на експертизите. Прочее такъв подход е възприет в немскоговорящите страни на ЕС – Германия и Австрия. Ефектът от едно такова въведение би бил привличане на по-високо квалифицирани експерти за осъществяване на такъв вид дейност, респективно – повишаване качеството на съдебните експертизи и съкращаване сроковете за тяхното извършване.

Като решение на един от разгледаните по-горе проблеми, сме формулирали предложение № 10 – да се предвиди специален ред за обжалване на актовете и действия, накърняващи правата и интересите на съдебните експерти. Това отново би засилило в по-голяма степен и стабилизирило интереса към дейността на съдебните експерти.

Ще се спра накратко и на известното от икономическата теория и практика, че за сделки, по които се извършват плащания, от значение е не само цената, но и условията на плащане. Предвиденият 60-дневен срок за плащане след приемане на експертизата, както казахме и по-напред, според нас е необоснован и прекалено дълъг. Още повече, че е общоприета съдебната практика устно да е изложението, заключението на експертизата да се разглежда в съдебно заседание след провеждането на разпити на свидетели. То е значително отдалечено във времето след предаване на експертното заключение. Предложението ни е да се заплаща на съдебния експерт за извършване на експертиза в срок до 60 дни от предаването им в съответствие с Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, като за забавяне в плащането се дължи лихва.

По-нататък сме разгледали въпросът как да се извършва ефективно наблюдение и контрол на дейността на съдебните експерти, които да осигуряват подобряване на съдебното експертизиране. Предложението ни е – наблюдение и контрол за дейността по възлагане и извършване на съдебни експертизи да се осъществява от орган, включващ представители на съдебната власт, изпълнителната власт и на представители на организации на съдебни експерти. Правата, задълженията и отговорността на този орган да са надлежно регламентирани в закон за съдебната експертиза – в това число има доста по темите, които преди това изложихме. Ефектът от възприемане на такъв подход, според нас, е ясно определен адресат, към който следва да се отнасят за разглеждане и решаване проблемите с отношение към развитието на института за съдебната експертиза.

Това беше предложение № 12 – последно от реда на тези, които направихме във втората част на доклада. Накрая ще ви прочета две изказвания, от които може да прецените как стоят нещата. Първото е на акад. Стефан Павлов: „Проблемът за процесуално-правната природа на експертизата в съдебния процес е един от най-важните в процесуално-правната наука. Заемайки централно място в учението за експертизата, този проблем представлява не само голям теоретически интерес, но има и голямо практическо значение. Неговото

разрешение в един или друг смисъл неизбежно води до важни и многобройни практически последици, засягащи не само организацията на експертизата и правното положение на съдебните експерти, но и съществени положения в юридическата структура на целия съдебен процес. И наистина – от схващането, което ще усвоим относно юридическата природа на експертизата, зависи каква организация ще дадем на института, а тази, последната, от своя страна не може да не се отрази върху целия процес, тъй като между нея и другите процесуални институти, включително и тези, които определят типа, характера, производството, като например института на свободното съдийско убеждение, съществуват отношения на тясна органическа връзка и взаимносвързаност. По този начин проблемът за процесуално-правната природа на експертизата неизбежно се превръща в проблем на структурата и бъдещия облик на целия съдебен процес, на цялата процесуално-правна система. Последното обстоятелство обяснява и особената актуалност на този проблем в настоящия момент, по-сериозните и задълбочени опити, направени напоследък, за неговото разрешаване, множеството най-различни изказвания и теории, оживените спорове, дълбоките и непримирими различия и гледища.“ Настоящият момент – това е 1948 г., това пише акад. Павлов в своя труд „Процесуално-правна природа на експертизата в наказателния процес – критически бележки“.

Следващият цитат е от писмо на Министерство на правосъдието от 2012 г.: „Към настоящият момент материята, относно съдебните експертизи е регламентирана в няколко нормативни акта – ЗСВ и в три процесуални кодекса ГПК, НПК и АПК. Практиката показва, че посочените нормативни актове не съдържат пълна уредба на цялостния процес по изготвяне на съдебната експертиза. Липсва пълнота на уредбата, както относно статута на вещите лица, така и относно организацията на тяхната работа и начина на определяне на възнаграждението за изготвяне и приета съдебна експертиза. През 2011 г. стартира междуведомствена работна група, създадена със заповед на министъра на правосъдието, една от задачите на която беше изготвянето на проектна концепция за съдебните експертизи. Работната група на свои заседания е обсъдила проблемите на вещите лица, които съдействат за установяване на обективната истина. Поради липса на консенсус по някои основополагащи въпроси, не се е стигнало до възможност за изработване на проектна концепция. В тази връзка, както и предвид ключовото значение на съдебната експертиза за изхода на делото, предстои широко обществено обсъждане на основните аспекти на съдебната експертиза с участието както на представители на съдебната и изпълнителната власт, така и на правната доктрина и на неправителствения сектор.“

С тези две изказвания бихме искали само да посочим най-сериозният проблем за нас, а именно, че вече повече от 70 години няма изяснена концепция за същността, ролята, мястото и значението на съдебната експертиза в правната ни доктрина, което действително я приемаме като съществено проблематична.

Изключително много ви благодаря за вниманието и търпението. Надяваме се да получим вашите отзиви, във всички случаи ще ги отразим в следващите материали. Пак казвам – това не е окончателния документ по нашия проект, работата продължава с отразяване на мненията и становищата на всички, които проявяват интерес към темата. Благодаря още веднъж.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Благодаря, г-н Герджиков. Поздравления за анализа. Досега толкова изчерпателен материал не е представян – и в дълбочина. Най-ценното е, че е извлечен от хора, които са дълбоко в практиката, а не от хора, които наблюдават отстрани процеса и го критикуват. За мен е важно да кажете в каква насока да

гласуваме акт на ГС към ВСС така, че да е полезен за по-нататъшното развитие на проблемите, които поставяте и към кого да бъде адресиран.

Г-жа Дерменджиева има желание да коментира в рамките на дискусиата по точката, заповядайте.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Благодаря. Много внимателно слушах г-н Герджиков. Поздравявам него и целия екип за блестящия материал и задълбоченост. По повод и участието на г-жа Ахладова си водих записки. Преди началото на заседанието я попитах за продължение на дейността, защото голяма част, бих казала почти всички от членовете на ГС към ВСС, бяхме поканени по наше настояване в работна група, която осъществи възможните промени в Наредба № 2. Много неща се коментираха и се стигна до определени общи насоки на виждане, но са въпрос на закон. Когато приключихме работата по промените и допълненията към Наредба № 2, които вече са факт, г-жа Ахладова каза, че есента ще ни свика отново за нова работна група по създаване на закона – както знаете, няколко пъти са правени безуспешни опити. Беше изключително доволна от работата на целия екип. Сега предстои отново да ни съберат. По този повод си водих бележки.

Всички тези неща, в голямата си част така прекрасно изнесени, заедно с предложенията, ми се струва, че в огромната част са въпрос на този закон за вещите лица, където всичко би било отразено и регулирано. По начина, по който би било регулирано със закон, дори някои проблеми ще отпаднат по същество. Затова още веднъж приветствам екипа на г-н Герджиков с изнасянето на материала. Искам да обърна внимание, че основните неща, които са по отношение на състава и избора, вече са фиксирани в чл. 7 на Наредбата. Разбира се, че всичко може да се допълни.

За мен лично най-важният въпрос е за минималните изисквания по отношение съдържанието на експертизата като форма, подредба, минимални изисквания, както и предполагаеми видове приложения – защото всяка експертиза има различни документи и не само, с които борави, върху които изгражда своето заключение, по различни правоспособности, ако мога да кажа, както е Приложение № 1 на Наредбата. В тази посока ще се наложи много сериозен експертен труд. Не знам как ще се организира за в бъдеще това. Достатъчно е да се запише, че следва да има минимални изисквания като стандарти и съответно кодекс по етика, който е малко по-лесната част от минималните изисквания във вид на някакви стандарти. Надяваме се, че това ще стане.

Подкрепям предложението на г-жа Карагъзова да вземем решение.

/Николай Михайлов влиза в залата./

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Преди това, доколкото ВСС е партньор по проекта „Усъвършенстване модела на съдебните експертизи“ – дали сте запознат с целите и съдържанието на този проект?

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Запознат съм с това, което е публикувани в интернет-пространството, което се състои от малка анализна част и основната част би следвало да бъде разработването на електронен модел, за което нямаме информация.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Да, ще Ви кажа. Министерство на правосъдието е бенифициент, а ВСС е партньор и съм координатор по проекта. Работната група от четирима магистрати свършиха много добра работа. Мога да Ви изпратя систематичния им анализ, защото една от целите на проекта е да се анализира законодателството на страните – членки на ЕС за проучване на статута на вещите лица. Целта на самият проект е за подобряване работата, качеството на експертизата чрез въвеждане на механизми и критерии за избор, последващ подбор, промени в системата за заплащане на труда и контрол върху

дейността на вещите лица до развиване на етични правила. На следващо място – подобряване контрола и наблюдението върху дейността на вещите лица чрез внедряване на единна централизирана автоматизирана система. Това означава, че този съществуващ софтуерен продукт, който има, но не знам дали работи, но ВСС плаща годишна издръжка.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: 20 хил. лв. годишно, за да е устойчив проекта.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Регистър няма, но плащаме издръжка, защото има договор.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Регистър няма - въпрос на закон.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Не, има, но не работи.

/Говорят едновременно./

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Този проект има за цел да награди съществуващия, като се въведат някакви стандарти, защото – разсъждават като съдия сега, основният проблем по отношение на вещите лица винаги е бил подбора. Досега твърде формални са били критериите, по които са се избирали вещите лица, че в един момент ако съдията не е наясно с качествата на вещото лице по друго дело, по което е назначавано вещото лице, на практика ние се страхувахме производно да посочваме от списъка, защото не се знае на какво ще попадне. Случвало се е няколко пъти, дори се е случвало да не приемам експертните, защото да препишеш документите по делото, не означава да направиш експертиза. Недопустимо е например за високотехнологичен продукт, който трябва да се оцени, вещото лице да пише експертната си на пишеща машина. Има неща, които са много важни.

/Говорят едновременно./

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Не е важен носителът на информацията, но това е един белег да това доколко един човек, който трябва да оценява високотехнологична система, пише на пишеща машина.

АЛБЕНА ЖЕЛЯЗКОВА: В момента няма ограничение за възрастта.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Това е другият вариант. Не казвам, че възрастта е критерии, но все пак би следвало да има */шум в залата/*... Познавам експерти, които и на 80 години са изключителни. Но това не трябва да е водещо.

/Говорят едновременно./

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Трябва да се изследват кои са възможните критерии, които да се приложат, за да може да се гарантира едно високо качество на самата експертиза, като има много специфични експертизи. Тук пък е другият проблем, който често срещаме. Наложил ни се да оценяваме ценни книжа, издадени от дружество в офшорна зона. Не намерихме експерт, който да ги оцени. Намерихме един не по списъка, търсих по всички възможни институции. Накрая се оказа, че единствения възможен добър експерт, който е в БНБ, не може да се яви по дело, защото така може да вземе страна. Подходихме тактически в крайна сметка, за да кажем, че книгата не струват нищо.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Има и друг момент, точно такива експерти, които са служебно ангажирани и поради това се отлагат делата.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Възможно е, за наказателните нямам поглед. Опитът ми е по търговските експертизи, защото там са много важни – са несъстоятелността, свързаните със счетоводството, защото със счетоводните записи могат да се установят факти, които страните може да се опитат да укриват.

На следващо място е много важно при една промяна в ГПК да има свобода на съда да назначава експертиза не само когато липсват данни за размера на иска, а и поначало. Защото има случаи, при които, например, съдията считат, че следва да се назначи

експертиза, защото имам нещо, което е неясно, но то не е свързано с размера на иска, а по начало с естеството на спора.

/Говорят едновременно./

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: В тези случаи то служи за, има основен принцип в гражданския процес - намиране на обективната истина. Според мен всичко трябва да е подчинено на това. Не може съда да го превръщаме в заложник на това дали страната си е намерила добър адвокат, който ще се сети да поиска точно определена експертиза. Това беше отклонение.

Този регистър ще има за цел да въведе критерии за избор, подбор и последващо наблюдение. Защото в тази електронна система, доколкото разбирам от техническото задание, което се оформи накрая, ще може съдът като избира нещо лице, да види какви са отзивите за него по други дела, т. е. в самата система ще има данни – да, препоръки. Така ще се даде възможност всеки съдия – почти задължително, да дава някаква оценка.

/Говорят едновременно./

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Като препоръка, да има отзив. Сега това ще бъде официализирано, за да има възможност за тези, които не са имали шанса да се изявят до сега, но са добри, да се докажат.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, моля. Г-н Герджиков иска думата, заповядайте.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Благодаря. Във връзка с казаното – имаме изключително много информация и то не във връзка сега с разработването на проекта, а от участието ни в редица конференции в Европа, които са се провеждали по въпроса. Ще се радваме, ако може да съдействаме, тъй щото да не повтаряме работите.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Това е работа на работната група. Като координатор се оказва, че нямам право да работя конкретно.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Мога да ви кажа, че в работната група в МП през 2012 г. представихме Ръководството за добри практики на Европейския институт за експертизи и експерти, което беше прочетено, харесано и преведено на български език тогава, благодарение на тогавашната работна група. Може да обсъдим много неща, мисля, че може взаимно да сме си полезни дори в един такъв контакт, най-вече по повод на експертизите. Най-полезни ще сме за експертизата, ако си свършим добре работата.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Г-жо Желязкова, Вие също искахте думата, заповядайте.

АЛБЕНА ЖЕЛЯЗКОВА: Благодаря. Ще допълня г-н Герджиков в казаното. За двете организации, които сме тук, в Гражданския съвет към ВСС, и се занимаваме с проблематиката на вещите лица, ще бъде интересно. Членовете на работната група, ако проявят желание да ни поканят, да обменим мисли и да видим те какво са направили като анализ.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Мога да пратя анализа, за да го прочетете. Преведохме и това, което намерихме като информацията, от страни – членки на ЕС, какви са практиките при тях. Удължиха срока на проекта и сега имаме за цел да се изработят конкретни правила, включително и етични стандарти.

АЛБЕНА ЖЕЛЯЗКОВА: Мисля, че тази обратна връзка, която можем да дадем с колегите от Сдружение „СЕФИТА“ ще бъде много полезна и за проекта.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Знаете ли, аз нямах представа за този проект. По тези два проекта досега никой не ни е събирал.

/Говорят едновременно./

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪОЗОВА: Това сега може да се коригира.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Ако позволите, г-жо Марчева, едно предложение – да го изпратите на техническия ни сътрудник, който да го препрати до всички членове, защото всички имат отношение.

Аз съм председател на Камарата на независимите оценители в България, Светла Дерменджиева. 90% от вещите лица по търговските дела са независими оценители. Затова започнах, след като дълбоко се възхищавам на работата и благодаря на г-н Герджиков за изнесеното днес, ако обърнете внимание, че с промените където е могло на ниво наредба, за един от проблемите, за който говорите, в чл. 7 по наше предложение – съвместно с г-н Герджиков, който е небезизвестен със своето ниво на професионализъм като независим оценител и член на КНОБ, е допълнено по отношение избора и вписването на вещите лица, т. е. в бъдеще – регистър. Сега в момента - списъците по съдилищата. Там, където има институция, */шум в залата/...* извън висшето образование, които имат специални документи, както сме ние със сертификат, това вече е ясно записано. И проблемът, както казвате в счетоводството, ще ме извините, но например 5 години може да е работила като касиерка, но то се води 5 години счетоводство. Начинът, по който е в момента по философията на Наредба № 2 с промените, това означава, както и с допълнението, всичките правоспособности на независимите оценители, съгласно Закона за независимите оценители са вкарани в т. 10 вече като оценки. Това значи, че вашите счетоводни трябва да се направят от правоспособни търговски предприятия и вземания, или от дипломиран експерт-счетоводител, или от одитор.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Да, точно така е.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Границата с 5-те години, тя остава, разбира се, защото нуждата все пак от професионален опит, но не значи, че една счетоводителка водила една проста сметка */шум в залата/...*, може да седне и да ви обърка делото.

/Говорят едновременно./

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Ако вие обърнете внимание на тези промени, колкото и малки да са, наистина ще видите, че са съществени. В Наредба № 2 те намират отражение.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Ако ще се прав закон, даже помолихме МП да изчакаат с проекта. Мисълта ми е, че би следвало да приключат двата проекта и въз основа на това, което са направили.

/Говорят едновременно./

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪОЗОВА: Добре, колеги. Г-жа Мила Георгиева искаше думата, заповядайте.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Бих искала да кажа, че съм изключително впечатлена от изработеното от колегите. Прекрасен материал, прекрасен анализ! Толкова важен, явно и ВСС е оценил по значимост тази тематика. Смятам да гласуваме решение, с което Гражданският съвет изказва благодарност за компетентното разглеждане на тази важна тематика. Подкрепям всичко, което са направили до момента и могат да разчитат на бъдеща подкрепа.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: От наша страна също – в смисъл това, което чух.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Благодаря с молба да се изразят и становища в разумен срок по повод на изложеното.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, ще бъде важно в акта да се каже, че взаимодействието между Сдружение „СЕФИТА“ и ВСС, в качеството му на партньор на МП в конкретния проект, да бъде своевременно координирано. Продуктите да бъдат координирани, т. е. вие да поканите Сдружение „СЕФИТА“, защото те са на финален етап, вие сте по средата така, че не е късно. Някой, който вече е направил това, а те са хора от практиката, които работят по същество по тези проблеми отвятре. Вие сте получателят на този продукт.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Всъщност това е ценното – те не са магистрати. Тук сме магистратите, а вие сте експертите и може да си съгласуваме работата.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да, а гражданите са най-заинтересовани процесът да бъде справедлив и по-бърз. Вещите лица ще предоставят на съда продукт, на който може да се базира и той да е достатъчно професионално направен.

Г-н Михайлов иска думата, заповядайте.

НИКОЛАЙ МИХАЙЛОВ: Благодаря. Съюз на младите юристи, Николай Михайлов.

Бих предложил също, щом предстои разработването на нов нормативен акт в тази посока, да излъчим една от организациите.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Те ни канят всичките.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Те са в работна група.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, иска ми се акта да не е само благодарност, но и да има практическа насоченост от гледна точка на това, че продукта е полезен на магистратите. Как да направим връзката, как да формулираме текста, предложения моля.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Първо: благодарим и високо оценяваме професионално и задълбочено.

НИКОЛАЙ КРЪСТЕВ: Колеги, нека да преминем към т. 3, защото е важна за съдебните служители.

АЛБЕНА ЖЕЛЯЗКОВА: Но това го нямаше в дневния ред!?

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Ще го разгледаме в т. организационни въпроси.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Г-жо Карагъзова, ако може първо благодарност и висока професионална оценка.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Може би за вас ще е полезно това да се внедри, да стане партньорството между вас, като партньор по този проект на МП, и продуктите, които Сдружение „СЕФИТА“ изготвя по ОПДУ.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Първото, което ще направя е, че ще се обадя на зам.-министър Евгени Стоянов, който отговоря за проекта, и да помоля следващата среща да се организира и да бъде съвместна между екипите на двата проекта. Ще предоставя това, което до тук е предоставено, и съответно ще помоля да ми изпратите този материал.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Аз затова помолих на всички да ни го изпратите, защото имаме всички отношение.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Нека техническият ни сътрудник да получи материалите, а ние ще си ги разпространим.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Ще бъде по имейла, защото материалите са обемни. Но пак ви казвам, че там няма нищо съществено до този момент, защото сме анализирали кой какво прави в Европа по този въпрос и има добри идеи. Но самата работна група от магистрати има ясни и конкретни идеи. Доколкото разбирам слабото място са експертите по наказателните дела, имаме двама колеги много активни в тази посока с конкретни

предложения.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Особено по етичните стандарти, те са изключително важни.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Колегата, който е търговски съдия, има предложение когато има много специфична експертиза и сме искали експерти от БАН, но не ни изпращат, да има някакво задължение по закон, когато няма в списъците утвърдено, да ни осигуряват.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: По задължение не става тази работа, по задължение не се върши работа.

/Говорят едновременно./

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Г-жо председател, нека да преустанови обсъжданията и да преминем към приемане на акт, ако сте съгласни.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, да преминем към гласуване на акт по т. 1 със следния текст:

Гражданският съвет към ВСС, след проведено изслушване на докладчика по темата по т. 1 и след проведена дискусия, изразява своята благодарност и оценява високо по същество професионалния анализ и доклад за съдебната експертиза като фактор за ускоряване на съдебната реформа чрез участието на НПО в рамките на гражданския процес, като препоръчва на ВСС, в качеството си на партньор на Министерство на правосъдието по проект „Усъвършенстване модела на съдебните експертизи“, да привлече като експерти/консултанти екипа от Сдружение „Сефита“, който е работил по представения анализ.

Актът, ведно с доклада, да се предостави на Министерство на правосъдието и на председателите на окръжните съдилища в страната за сведение и за изразяване на становище.

Актът, ведно с протокола от заседанието, да се предостави на Пленума на Висшия съдебен съвет, за сведение, след което да се публикува на сайта на ВСС в раздел „Граждански съвет“.

Гласуване: за – 13, против – няма, въздържали се – няма.

Приема се.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Моля да ме извините, но ще напусна заседанието. Благодаря за поканата и ползотворната работа по темата.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Благодарим, г-жо Марчева, за участието Ви днес. Винаги сте добре дошли на заседанията. Надявам се и в бъдеще да работим съвместно.

/Даниела Марчева напуска залата./

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Преминаваме към т. 2 от дневния ред – разглеждане по приемане на решение по постъпило заявление за членство в Гражданския съвет към ВСС от Сдружение „Академия за изследвания в сигурността и отбраната“. По тази точка сме изпратили на всички формуляра, в който подробно е описано какво прави сдружението, какви са неговите цели. Както винаги съм казвала, много е важно в едно сдружение кои са хората, членуващи в него. Изпратили сме ви и автобиографията на г-жа Лазарова, която е тук за пореден път. Считам, че това е един човек, който е истински представител на гражданското общество в България от много години. Самото сдружение е формата, под която хора, като Богдана Лазарова, биха могли да участват и да бъдат полезни в нашия Съвет. За съжаление, такива са Правилата, че трябва да има НПО, зад което всеки от нас да представлява.

Богдана Лазарова беше тук за първи път, когато я поканих през м. март на наше заседание, като журналист на сп. „А-спекто“, когато разгледахме темата за оправдателните

присъди по повдигнати корупционни обвинения срещу магистрати. Тогава за първи път и г-жа Мила Георгиева беше при нас. Това беше поводът да се пресекат нашите пътища. В последствие и г-жа Георгиева, и г-жа Лазарова проявиха интерес да участват във всички теми, които се разглеждат в нашия Съвет. Миналата седмица г-жа Лазарова подаде своето заявление за приемане на организацията за член на Гражданския съвет към ВСС.

Колеги, ако имате въпроси или мнения, свързани с организацията, може да ги представите. Да ви кажа също, че имаше голяма статия в сп. „А-specto“ и много малко журналисти да отразят проблемите, които тогава засегнахме. Защото, разбира се, всички коментират тази тема помежду си, но никой не желае да я обсъжда публично. Респект, г-жо Лазарова, за това, че дадохте трибуна на казаното тук на заседанието.

АЛБЕНА ЖЕЛЯЗКОВА: Вярно ли е, че са закрили списанието?

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да. След това сп. „А-specto“ беше закрито. Сп. „Правен свят“ на няколко пъти поискаха да публикуват доклада, тогава Съдийската колегия на ВСС излезе с решение, с което забрани по всякакъв начин в медиите да се обсъждат решенията на съда в България. Тогава от сп. „Правен свят“ спряха своята статия. Излезе статия на в-к „Сега“, както и в новините на БНТ имаше кратък репортаж.

Бих се радвала Богдана Лазарова да бъде член на нашия Съвет. Всеки от нас се е запознал с предоставеното от нея. Колеги, ако нямате съществени обструкции, моля да преминем към гласуване на акта за приемане на организацията за член на Гражданския съвет към ВСС.

Г-жа Желязкова иска думата, заповядайте.

АЛБЕНА ЖЕЛЯЗКОВА: Благодаря. Моят въпрос е следния – като НПО ли кандидатствате в Гражданския съвет?

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: В Правилата е записано кои могат да кандидатстват.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Г-жо Желязкова, знаете, че физически лица не могат да кандидатстват за членове на Гражданския съвет, само НПО-та.

Да ви кажа още нещо - г-жа Лазарова, освен всичко друго, което прави, е съучредител и председател на сдружението. Сдружението си има своите конкретни цели и предмет, изрично са упоменати във формуляра. Вижда се, че има цели, които са насочени специално към съдебната система.

Г-жа Георгиева иска думата, заповядайте.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Благодаря. Подкрепям идеята да приемем организацията на г-жа Богдана Лазарова, защото познавам нейната работа. Тя е агресивна, защитава позицията и истината. Не винаги е интересно, когато имам друга позиция, но знам, че когато нещо попадне в нейните ръце, то се разнищва докрай.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: За мен признанието беше през 2010 г. от Съюза на юристите в България ми връчиха награда за обективно и безпристрастно отразяване на ... /шум в залата/.

/Говорят едновременно./

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Искам да кажа, че още с приемането на организацията даваме идея да изследват практиката на Европейския съд по правата на човека за правото да се коментират съдебните решения и България да не бъде ..., където всичко това е забранено. Ако трябва ще кандидатства целия Граждански съвет за един такъв проект, защото не може тези хора да ни слагат лепенки на устата в техен интерес.

НИКОЛАЙ КРЪСТЕВ: По-важни са решенията на Люксембург, не на Страсбург, защото задължителни са тези на Люксембург. На Страсбург са задължителни за страните, съобразно чл. 47.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Ще преценираме точно предмета, когато решим, ако Съвета прецени.

/Говорят едновременно./

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Г-н Герджиков иска думата, заповядайте.

ЛЮБОМИР ГЕРЖДИКОВ: Благодаря. Нашата организация ще подкрепи кандидатурата за приемане на новата организация с молба или препоръка – в някое от следващите заседания да изнесат кратка информация за профила на тяхната дейност и проблематиката, която смятат да решават, за да сме наясно в каква степен и кои направления може значително взаимно да сме си полезни.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Също бих искала да кажа, че в следващ момент ще ви предложа да обсъдим да направим фейсбук-страница на Гражданския съвет. Г-жа Лазарова би могла да ни помага относно новините.

Колеги, имате ли още въпроси, мнения?

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Бих искала да кажа, че докторската ми дисертация е свързана със стратегическите комуникации и социалните медии.

Повече от 20 години съм журналист изцяло свързано с темата на съдебната система и сигурността. През 2010 г. получих награда от СЮБ, през 2007 г. – от Нотариалната камара също за обективно и безпристрастно отразяване на дейността на Нотариата.

През 2008 г. бях член на Гражданския експертен съвет към Комисията за професионална етика и борба с корупцията на ВСС. Това беше първият опит, въобще първото сформирание на такъв съвет към ВСС – Цони Цонев беше председател на Комисията.

Бях член на работната група в Народното събрание, което е изключително интересен опит, към Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред когато изобщо да се напишат закони за сектора сигурност – четирите закона, то нямаше, службите работеха без закони до този момент, и след това за усъвършенстването им.

Имам и специализация по антикорупция в HAUS Institute в Хелзинки, който е за висшата държавна администрация на ЕС, Соня Рен беше ректор преди да оглави ЕК и по защита на личните данни към Държавния департамент на САЩ.

Имам три книги с журналистически разследващия, докторска дисертация по национална сигурност във Военна академия. Била съм и началник на кабинета на председателя на Върховния административен съд, т. е. и от вътре познавам системата.

Ще предложим теми, които да обсъдим със състава на Гражданския съвет, но от сега мога да ви кажа, че това ще бъдат по-скоро точките на стиковане на съприкосновение между системата на управление и на сектора сигурност и съдебната система като ключов елемент в тази система, който гарантира държавността и опазва тази държавност. Това е много важно, защото може би до тук самата съдебна система, която много се капсулова – тя по принцип е затворена, и имаше една много лоша практика – коментирахме преди, но отскоро започнаха да канят магистрати и представители на съдебната система. Но доскоро законите за правеха без въобще да питат практиците как това ще се отрази на съдебния процес и излизаха безумни неща, на които съм свидетел.

В този смисъл опитът на Гражданският съвет е изключително важен, защото тази експертиза, особено през ВСС, може да бъде отнесена до законодателя и това е

изключително ценно като някаква регламентирана законова форма на участие на гражданското общество в законодателния процес, което иначе гражданско общество няма възможност да направи.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Благодаря, г-жо Лазарова. Колеги, имате ли още коментари към г-жа Лазарова? Не виждам желаещи. Моля да гласуваме приемането на Сдружение „Академия за изследвания в сигурността и отбраната“ за член на Гражданския съвет към ВСС.

Гласуване: за – 12, против – няма, въздържали се – 1.
Приема се. Честито!

Решението ще бъде оформено с акт, както знаете, според Правилата. За протоколът да отбележим, че против гласуваха от БА ВЛЕК.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Благодаря. Сега вече и аз, като член, да оценя представения доклад изключително високо – действително експертизата е ключов момент, системен проблем. Адмиравам с две ръце професионалното ниво на доклада!

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Надявам се да произведе ефект това, че се работи в тази насока.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, продължаваме по дневния ред.

Първият въпрос е актуалния в последните дни проблем в общественото пространство. Г-жа Даниела Илиева – председател на НССС, ще прочете Отворено писмо от сдружението.

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: Благодаря. С няколко думи да представя въпроса – от три дни съдебните служители са обезпокоени от случващото се в държавния бюджет за 2019 г. Тук към ВСС от цяла България се стичат отворени писма, декларации, подписки и наистина трябва да ви предам, че имаме подкрепата на магистратите, които също се подписват в отворените писма. Доколкото знам има и подкрепата на ВСС. Днес ви го представям и ще ви помоля за подкрепа за това, защото ВСС в понеделник е насрочил извънредно заседание на Пленума точно по въпроса за бюджета и за това, което касае съдебните служители. Искам да помоля за вашата подкрепа на декларацията ни и да може в днешния ден да се представи. Това засяга над 9 хил. съдебни служители.

Отвореното писмо е адресирано до г-н Боян Магдалинов – представляващ ВСС с копие до г-жа Боряна Димитрова – председател на Комисия „Съдебна администрация“ към Съдийската колегия на ВСС:

„УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Предвид предложеното в §15, т. 2 от проекта на Закона за държавния бюджет за 2019 г. изменение в Закона за съдебната власт, а именно: в чл. 352 думите „до две средномесечни заплати на заетите в бюджетната сфера“ се заменят с „до 450 лв.“, се обръщаме към Вас с тревожен апел за съдействие и подкрепа, за неприемането на така предложените изменения.

Една от целите, които си е поставило НССС, е да съдейства за професионалното развитие на съдебните служители и по този начин да допринесе за издигане престижа и авторитета на съдилищата, в които те работят. Тяхната дейност е в услуга на гражданите. Наред със съдиите те формират облика на съдебната система и играят важна роля за доверието на българското общество в нея. През последните години изискванията към работата на всички съдебни служители непрекъснато се повишават - предвид оптимизирането на щатовете, тяхното неприсъщо текучество, което налага работа в режим на пренатовареност, а също така през настоящата година се въведоха и допълнителни задължения, визирани в ЗПКОНПИ. Наред с това, през последните години се наблюдава

ръст на минималната работна заплата, а ръст на основните заплати на съдебните служители - не. Въпреки всичко това, съдебните служители дават всичко от себе си, поемат допълнителните задължения, съобразяват се с допълнителните изисквания и работят в защита името на съдебната власт.

Ние, членовете на Управителния съвет на Националното сдружение на съдебните служители, приемаме като мисия защита правата на съдебните служители, каквато отговорност имате и Вие като членове на Висшия съдебен съвет. Затова, отправяйки този апел, ние декларираме вярата си към Вашата позиция в подкрепа на съдебния служител. Съвместната ни работа през годините е здравата основа, върху която стоят нашите съвместни дейности.

От името на УС на НССС, неговите членове съдебни служители Ви заявяваме ясното си съзнание за това, че нашият професионализъм, поведение и морал са важен фактор за отношението на обществото към съдебната власт. Изпълнявайки добросъвестно своите задължения, ние също като останалите работещи в съдебната система се стремим да отговорим на високите изисквания на обществото и на европейските стандарти.

С болка и тревога изразяваме позицията си пред Вас, че българският съдебен служител не заслужава и не бива да понася такава рестрикция. Не ни е известно каква полза би имала Държавата и обществото?! Не са ни известни мотивите за предлаганата промяна!? Как да реагира всеки един от нас в такъв случай?! Нима съдебният служител с работата си, отговорностите, задълженията (и забраните) в ЗСВ и ПАС, не заслужава честно и почтено овъзмездяване на труда си?! Всеки един съдебен служител е доказал до момента, че е мотивиран да работи в органите на съдебната власт, и причината за това не е в размера на заплатата му, защото този размер не е адекватен. Напротив, съдебният служител е отговорен и лоялен, и не на последно място работлив и отворен за промяна и допълнителни задължения.

Всичко това излагаме пред Вас считайки, че съдебният служител трябва да бъде опазен от предлаганата промяна.

Разчитаме на Вас, защото вярваме, че ще бъде направено всичко в името на българския съдебен служител.“

Това е декларацията, която вчера в късния следобед беше депозирана до представляващия ВСС и ще бъде разгледана в заседанието на Пленума на ВСС в понеделник сутринта.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪОЗОВА: Да, в понеделник. Затова предлагам да гласуваме акт в подкрепа на отвореното писмо от НССС, като акта ще бъде подписан и внесен в деловодството на ВСС още този следобед. Г-жо Манова, желаете ли да се изкажете в подкрепа?

ГЕРГАНА МАНОВА: Благодаря. Представител съм на БАСВ. За този проблем съм уведомено, всички сме уведомени. Работя като съдия по вписванията в РС – Перник и вчера точно с този въпрос се занимавахме със служителите и, разбира се, си дадохме подкрепата. От името на Асоциацията заявявам, че даваме пълната си подкрепа в това отношение, тъй като, за съжаление, противно на това, което напоследък чуваме, се прави точно обратното. Ние работим със служители към Агенцията към вписванията, но дейността им, както и вашата – в съдебната система, е изключително значима, много натоварена, тежка, оценява се труда от всички нас. Но в противовес с това трябва да има и материално изражение. Това, което до настоящия момент се дава, не трябва да се отнема.

Имате нашата подкрепа от името на съдиите по вписванията в България.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Ние също подкрепяме изцяло декларацията. Имам въпрос – ВСС си позволява огромни разходи за резиденции, в които посреща чужди гости. Хората, от които зависи сигурността на документооборота в процеса на правораздаване, се унижават. Кое налага да бъдат унижени по този начин след като – само една възможност мога да посоча, ако те не са лоялни, може да пропадне дело. Преди години се случваха липси, но сега нещата са доста по-изчистени. Затова те трябва да бъдат подкрепени.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Бих искал и аз да кажа няколко думи – и ние ще подкрепим декларацията, макар и с някои резерви. Те са предимно по отношение на деликатния тон, с който е написана декларацията и меките думи, с които засягат един такъв важен проблем. Искаше ми се както ние правим, но това е наш подход, както се казва – да поставим ребром и с настояване въпросите.

Вещите лица сме по съдилищата непрекъснато, не става въпрос за елементарните неща, които трябва да се осигурят. Те работят при ужасни условия в много от съдилищата. Трябва изцяло ресурсно да се обезпечи тяхната дейност. Ние винаги сме го казвали, че скоростта на кервана зависи от най-куцото магаре. Като има такива „куци магарета“, за които не се полагат грижи - като съдебните служители, като съдебните експерти, резултатът в крайна сметка е никакъв. Затова моето предложение, освен като Граждански съвет, да ги подкрепим и ако има възможност да се изпрати тази декларация където е публикувана, даже и след решението, ние ще изкажем становище по въпроса, защото за нас това е важен елемент от цялостното правосъдие.

НИКОЛАЙ КРЪСТЕВ: Ние от КСБ също смятате да ги подкрепим, защото все пак са ни колеги, като допълнително ще изразим становище. Предлагам да вземем решение.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да, решението ще е под формата на акт, като прикреем писмото.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: В икономическият елемент, в чл. 352, може да имате въпроси. Иначе ще ви подкрепим безусловно, но може да има някаква обструкция и би следвало тук да напишете икономическия елемент. Но вече сте го написали.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: И от нас имате подкрепата ни изцяло с едно изречение – уточнение, че трябва да им дадем сериозен гръб и подкрепа по една проста причина – когато не стигат парите по принцип се посяга към съдебните служители. Заплатите на магистратите са обвързани законово и там където могат да променят обикновено са парите и заплатите на служителите. Затова смятам, че е изключително важно да им се даде подкрепа.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: От това, което разбрах, във връзка с проблема, е разминаването – финансовото министерство предвижда за съдебната система 630 мил. лв., а ВСС иска 760 мил. лв. Откъде може да се намали – оттам идва целия проблем. Вие сте фронт-офиса на съдебната система, от вас зависи всичко – бързина на процеса, коректност, както каза и г-жа Георгиева, така, че ще ви подкрепим.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да, а не от това, че ВСС плаща хиляди лева всяка година – понеже стана въпрос, за регистър на вещите лица, който въобще не съществува. Нали това каза г-жа Марчева.

Колеги, предлагам да гласуваме текст за акт - предложения, моля. Трябва да се каже в текста, освен, че напълно подкрепяме отвореното писмо, осъзнавайки важната роля.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Колеги, доколкото знам ВСС не е за това, той се бори с финансовото министерство.

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: Чакайте малко, колеги, бих искала да бъде максимално добре

разбрана. Това заседание в понеделник – извънредното, те се борят за бюджета. Тук това нещо е в държавния бюджет и същото, от съдилищата, сме изпратили до министъра на финансите, защото те предлагат.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Аз затова казвам – те като се борят за бюджета, защо, ако за вас не стигат пари, не редуцират другите.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: А другата точка е да падне, да се махнат на специализираните съдилища бонусите, които се предвидиха.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: А това, че хората обикалят цялата държава.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Проблемът е разликата от 130 мил. лв. в бюджета, което искат от ВСС и което дава МФ.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, в акта трябва да се казва, че Гражданският съвет подкрепя изцяло усилията на ВСС.

ОТ ЗАЛАТА: Министерски съвет няма право да „пипне“. Да, и по закон няма право. По Конституцията. И законопроекта на съдебната система за бюджета трябва да се внесе във същия вид заедно с този на Министерски съвет в Народното събрание. Държавата трябва да има контрол, защото съдебната система стана една „ламя“, а съдебните служители са пряко участващи в съдопроизводството. Трябва разумно и морално да преценяват какъв бюджет ще искат, а не непрекъснато да го увеличават и то защо!?

/Говорят едновременно./

ИЛЪО ХАДЖИМИНЧЕВ: Може би точно това трябва да го кажем – разумно и морално разпределяне на средствата. Това е моето мнение.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Предлагам следното: Гражданският съвет към ВСС препоръчва на ВСС разумно и морално да преценява размера на бюджета, който заявява в Правителството.

ИЛЪО ХАДЖИМИНЧЕВ: И последващото разпределение по съответните.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Да, но проблемът е на съдебните служители конкретно.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Преди малко обяснихме горе-долу и затова казваме – разумно и морално. Как нямало пари!? Защо ще има пари, когато те пак „надуха“ – колко струват резиденциите, има ли някой представа!? Те са нови. Като няма посетители – какво правят!? Затова е задължително да се каже – разумно и морално да преценяват действителните разходите на съдебната система при заявяване на бюджета.

ТАТЯНА ЛИЧИСКОВА: МФ какво казва – събирайте си държавните такси, по-добра събираемост имайте, за да си „вържете“ бюджета.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: А за събираемостта – там да не говори какви проблеми има! Г-жо председател, нали имаше една точка с моето допълнително питане?

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да. Колеги, моля да формулираме текста на акта за подкрепа на писмото на НССС и да го гласуваме. Г-жо Илиева, ако искате да формулите текста така, че да е най-полезен.

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: Според мен в текста трябва да се казва следното: Гражданският съвет към ВСС подкрепя Отвореното писмо на НССС и усилията на ВСС.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: За защита на ресурсното обезпечение.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Не е ресурсно.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Не е ли, добре. Тогава: за защита на финансовото обезпечение.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Не „защита“. Първо подкрепяме и смисълът трябва да бъде – въпросът е, че има предложение целия член да отпадне.

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: Не да отпадне.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Не, според мен не „подкрепяме“, а „настояваме“.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Това казвам – „настояваме“.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: „Подкрепяме текста на писмото и настояваме“.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: „За ефективни действия за решаване на проблемите, свързани с“.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: „Поставени в“.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА, ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: „Без промяна в нормативната уредба“.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Защото в момента има предложение. Не е в размера питането.

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: Определя се размера.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: „Без промяна на нормативната уредба и апелира да се преразгледа ресурсното обезпечаване като цяло на дейността на съдебните служители в България“. Мисля, че всички сме „За“, даже и тези, които напусната заседанието упълномощиха други колеги тук.

ИЛЪО ХАДЖИМИНЧЕВ: А къде отиде „разумното и морално разпределение на средствата“!? Хубаво е да се посочи, това е етичен компонент, който има много важно значение.

ОТ ЗАЛАТА: То е в началото, след „подкрепя“.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Сега ще го включим.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Не, трябва да е началото.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Валя, прочети до тук какво написахме.

ВАЛЕНТИНА ТЕСОВСКА: „Гражданският съвет към ВСС подкрепя Отвореното писмо на НССС“

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: „Целия текст“.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: „Текста“.

ВАЛЕНТИНА ТЕСОВСКА: „Гражданският съвет подкрепя текста на Отвореното писмо от НССС и усилията на ВСС за защита на“

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Тук трябва да има „по повод предвиденото в Проектобюджета за 2019 г., във връзка с искането за изменение на чл. 352“.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: И ще прикрепим Отвореното писмо.

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: То ще е приложение ли? Аз ще го изпратя на техническия сътрудник.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Валя, прочети с новите допълнения текста.

ВАЛЕНТИНА ТЕСОВСКА: „Гражданският съвет към ВСС подкрепя текста на Отвореното писмо на Националното сдружение на съдебните служители във връзка с искането за изменение на чл. 352 от ЗСВ“

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: „Във връзка с искането“, но на кого искането?

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: „Срещу искането за изменение“.

ДАНИЕЛА ИЛИЕВА: „Срещу промяната, залегнала в предложеното в § 15, т. 2 от Проекта за Закона за държавния бюджет за 2019 г.“

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, в резултат на общите ни усилия, предлагам да гласуваме акт със следния текст:

Гражданският съвет към ВСС подкрепя текста на Отвореното писмо на Националното сдружение на съдебните служители /НССС/ и усилията на Висшия съдебен

съвет срещу предложеното в § 15, т. 2 от Проекта на Закона за държавния бюджет за 2019 г. изменение в чл. 352 от Закона за съдебната власт.

Гражданският съвет към ВСС отправя препоръка за разумно и морално разпределение на средствата в съдебната система, както и да се преразгледа цялостното ресурсно обезпечаване на работата на съдебните служители в България.

Актът на Гражданския съвет към ВСС и Отвореното писмо на НССС да се предоставят на Пленума на Висшия съдебен съвет.

Гласуване: за – 14, против – няма, въздържали се – няма.

Приема се.

Продължаваме по другите въпроси в т. организационни. В продължение на развитието по т. 1 от миналото заседание, свързана с конкурса за назначаване на съдии в НК на ВКС.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: По поставените въпроси ВСС ни изпрати отговори, които в краткост гласят – прочетете си нормативната уредба. Съгласни сме, макар, че сме ги прочели преди това, че сме некомпетентни и незнаещи, но по въпроса, който е абсолютно категоричен да огласят какво членство в НПО са декларирали лицата, които са спечелили конкурса, има мълчание и до момента. Както чухте г-н Шекерджиев каза, че няма справка. Като можеше да провери за Конкурсната комисия, как можа да види за тези, които са класирани, но както и да е.

След това – на заседанието на Съдийската колегия на ВСС този въпрос също не намери никакъв отговор. Затова моля Гражданският съвет да поднови въпроса, като този път го разшири с това за членовете на Конкурсната комисия и спечелилите конкурса да бъде огласено какво членство в НПО са декларирали. Нищо повече.

ОТ ЗАЛАТА: Магистратски ли? Браншовите не са проблем.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Магистратските. Искам да ви кажа защо поставям този въпрос – както ви прави впечатление, след всяко заседание Гражданския съвет влиза по-дълбоко в истинските проблеми на съдебната сфера. Това е важно, защото като проследим няколко конкурса и то главно там, където има власт, където е наказателното правосъдие, ще ни стане ясно без да може да бъдем обвинение, че сме против един съюз или сме за друг. Защото ние ще гледаме фактите – комисия от едни-колко-си човека са в тази организация, а и КАК. И КАК – Комисията по атестиране на ВСС, и лицата, които печелят конкурсите.

Какво стана когато се случи цялата тази наша реакция. Имаше много бурен дебат във ВСС, г-жа Марчева се изказа много активно два пъти – и на двете заседания. След това и Вероника Имова се изказа, ако не се лъжа, тя е член на ВСС сега. И – постъпи една жалба от петия човек, който е класиран по ред.

ОТ ЗАЛАТА: Румен Луков.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Не знам името, за мен имената не са важни, нито имената на организациите. Понеже аз контактувам и познавам много хора от този конкурс, разбирам, че за единия от кандидатите Върховния съд, който е почти отличник, защото за 20 години има само едно частично отменено решение – представете си за какво качество става въпрос, в периода, в който кандидатства на конкурса му се свалят характеристиките, започват да му отменят дела във Върховния съд. По тази причина другите трима или четирима, които имат намерение – все още има малко срок, се страхуват да подадат жалба, да обжалват този конкурс именно от такива санкции. За този човек аз няма да се изненадам, правя прогноза, че ако няма други кандидати, то той, от страх, ще си оттегли жалбата и така тези автоматично ще останат назначени.

Борбата за качеството на върховните съдии е в борба за сигурност на държавата. Трябва там да отиват квалифицирани и морални хора, които не са зависими от влияние на организираните общности в системата. По тази причина моля Гражданския съвет да отправи питане в смисъла, който казах.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Тук имам да кажа едно нещо. Нека да видим на каква база стъпваме, защото на пръв прочит не може да искаш – това може би е нарушение на личното пространство кой в какво членува.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Да, точно така.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Преди няколко години имаше повдигната кампания магистратите да декларират членуват ли в масонски организации. Нека да видим на какво се базира това искане.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Това е законово установено.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Така, случи ли се то, ако се е случило – да изискаме, най-лесното е да се изискат резултатите от това нещо, а не да ги правим отново. Може би само да се актуализират – това е най-лесния начин да се установи.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: За масонството не излезе, защото казаха, че по тази логика трябва ловни дружинки и т. н.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Не съм убедена, че имаше резултат – то се спря това нещо. Ако те са го спрели със законов аргумент, ние нищо не можем да направим. Затова ви предлагам да проверим какво се е случило тогава и след това да решим.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: По отношение на магистратските организации са длъжни, а всички масони и други казаха, че не може, защото и шивачи на гоблени.

ИЛЪО ХАДЖИМИНЧЕВ: То ловните дружинки ги няма в съдебната система, докато.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Проблемът не е в това в каква браншова организация членува, а по-скоро масонската принадлежност.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Не е вярно, много е важно и в каква браншова организация на съдебната система членуват. Още през 2010 г., преди този конкурс, аз прогнозирах, че ще стигне до този момент. Големите организирани общности в системата ще окажат натиск и ще овладеят процесите на кадриране, което ще капсулира системата отвътре. Какво каза Вероника Имова – зададе въпроси как член на комисията е предложил класирано лице за член на КАК, а после като член на комисията същото това лице */шум в залата/*... тази класирана от КАК.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Но тя процедурата е такава.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: По закон.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Добре, но два пъти подозрения за това. Не се борим срещу никое от физическите и юридическите лица, ние следим процеса. Тогава в един момент, когато теглим чертата, ще обявим резултат.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Г-жо Георгиева, това е едно основание да искаме предложение, да направим едно предложение за промяна в наредбата.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Ние сами можем да проверим, защото това е публично достъпна информация. Няма смисъл да питаме ВСС, защото ще ни кажат, че е публично достъпно.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Щом е публично достъпна, искаме от тях отговор, не е нищо забранено.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Но отговорът ще бъде да си го проверим, защото

е публично достъпно. Затова трябва да го проверим.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Само още едно предложение за протокола – в този случай, който ти описваш като процедура, независимо, че я има, да направим сравнителен анализ да стъпим на конфликта на интереси. Ако това е конфликт на интереси, да искаме промяна на процедурата, за да се изчисти тази опасност. Това, според мен, е базата, на която може да се стъпи.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: ВСС точно за това отложи гласуването, защото и те имат съмнение за конфликт на интереси и дали не е да членуват.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: След като е с подобна частна дейност или приравнена към такава подобна, давам пример за форми на конфликт на интереси, ако са различни външни.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Не, проблемът при нея конкретно е, че тя е член на КАК и в същото време кандидатства.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Оценката им от този конкурс е дадена от член на Конкурсната комисия, която я е предложила за КАК.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Да, в конкретния случай това е невъзможно.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: И */шум в залата/*... членуват в едно и също НПО. Нека да натрупаме статистически материал и след това ще направим изводи – може и нищо да не се случи.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Точно това щях да предложа и аз. Добре е, каквато е практиката ни, когато имаме проблем – ето, Вие сте запозната с няколко, да се изложи на две странички, да погледнем, помислим и изразим становище. Тогава, ако трябва, да го включим като точка.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: В тази връзка, искате ли да го включим като точка в дневния ред за следващото заседание.

ЛЮБОМИР ГЕРДЖИКОВ: Да, може да проведем извънредно заседание, ако трябва специално по този въпрос. Такива неща не може да се решават на коляно, както се казва.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Трябва да има статистическа база.

ТАТЯНА ЛИСИЧКОВА: Г-жо Георгиева, наредбите са от м. януари, така че сега ще започнат да се проявяват проблемите.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: След представяне за обсъждане на материал, трябва да е писмено предложението.

/Говорят едновременно./

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Това ще бъде отделна точка за следващото заседание. Г-жо Георгиева, съгласна съм да го включим като отделна точка.

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖИЕВА: Ако може да допълня, г-жо Георгиева, изпратете ни предварително писмено материал, за да може да го изчетем.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Защо? Молим да получим отговор, защото така ще се освободим от съмнения. Но нека да видим какво ще покажат цифрите.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Добре, да решим да изпратим писмо до ВСС – до членовете на КАК и до членовете на Конкурсната комисия, относно принадлежността към професионални магистратски организации на четиримата класирани кандидати с цел премахване на съмненията за конфликт на интереси. И вече като получим отговорите или не, ще включим.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Пак ви казвам, така ще се освободим от съмнения и обвинения в конфликт на интереси. Поне да видим какво показват цифрите.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: В последствие ще е много добре, ако се установи, че този, най-малкото, странен казус е законово обоснован, ние да искаме промяна в Наредбата. Да, фактите. Защото на база на тези декларации, ще се създаде Съвета за партньорство. На същата база ще преценят коя организация е допустима и дали има 5% членска маса. Така, че тази база-данни съществува някъде.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: ССБ обявиха, че имат членство 10% - тя е голяма организация. Освен това някои от членовете на работни съвещания в окръжни и апелативни съдилища влизат като началници, пишат, и демонстрират власт.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Имам сигнали, че в някои от окръжните съдилища по места се оказва огромен натиск. И това въобще не стига до медиите.

МИЛА ГЕОРГИЕВА: Абсолютно. Като прокурор разследвах дело за определяне от вЪн на председател на съд.

БОГДАНА ЛАЗАРОВА: Спомням си друг момент, когато имаше отстранени председатели заради връзките им.

ПРЕДС. МАРИЯ КАРАГЪЗОВА: Колеги, разгледахме всички точки от дневния ред. Остана да определим дата за следващото заседание, предлагам 23 ноември, петък, в традиционния час. Не виждам други предложения. Дневният ред ще ви го изпратим своевременно. С това закривам днешното заседание. Желая на всички приятни почивни дни.

Заседанието на Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет приключи в 12:45 ч.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ГРАЖДАНСКИЯ СЪВЕТ КЪМ ВСС:**

/п/

МАРИЯ КАРАГЪЗОВА

*Протоколирал: /п/
Валентина Тесовска
технически сътрудник*